

Η διοίκηση δεν υπχρεούται ούτε να αιτιολογήσει ένα απλό μέτρο εσωτερικής οργάνωσης, που δεν θίγει την υπηρεσιακή κατάσταση του προσφεύγοντος ούτε προσβάλλει την αρχή της αντιστοιχίας μεταξύ του βαθμού και της θέσεως, ούτε να ακούσει προηγουμένως τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο.

2. Η μετάθεση υπαλλήλου για να τερματιστεί μια διοικητική κατάσταση που έγινε αφόρητη πρέπει να θεωρηθεί ληφθείσα προς το συμφέρον της υπηρεσίας.

Πάντως, απόφαση νέας τοποθέτησεως υπαλλήλου, η οποία συνεπάγεται την μετοίκησή του σε άλλο τόπο διορισμού, παρά τη θέλησή του, πρέπει να λαμβάνεται με την αναγκαία επιμέλεια και με ιδιαίτερη φροντίδα, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του προ-

σωπικού συμφέροντος του ενδιαφερομένου υπαλλήλου.

3. Η απόφαση που εμπεριέχει μετακίνηση υπαλλήλου παρά τη θέλησή του αποτελεί πράξη βλαπτική κατά την έννοια του άρθρου 25 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και πρέπει, κατόπιν αυτού, να είναι αιτιολογημένη. Αυτή η απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη όταν εκδόθηκε σ' ένα πλαίσιο που ήταν γνωστό στον ενδιαφερόμενο υπάλληλο και του επιτρέπει να αντιληφθεί την έκταση του μέτρου που ελήφθη έναντι αυτού. Αυτό συμβαίνει όταν της αποφάσεως προηγήθηκαν συζητήσεις κατά τις οποίες ο διευθυντής της διοικήσεως εξέθεσε στον προσφεύγοντα την κατάσταση καθώς και τους λόγους της μελετωμένης μετακινήσεώς του.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-116/88 και C-149/88 *

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Ιστορικό της διαφοράς

Ο André Hecq υπηρετεί στις τεχνικές υπηρεσίες της Επιτροπής από το 1967. Αρχικά ήταν τοπικός υπάλληλος, κατόπιν δε μονιμοποιήθηκε το 1975 και κατατάχθηκε στο βαθμό B 5 σε θέση αναπληρωτή τεχνικού βοηθού. Από την 1η Αυγούστου 1982 τοποθετήθηκε στην ειδική υπηρεσία « διαχείριση ακινήτων και εξοπλισμός »* από το Φεβρουάριο του 1984 κατέχει τη θέση του τεχνικού βοηθού με το

βαθμό BT 3. Ύστερα από ένα επεισόδιο που συνέβη περί τα τέλη του 1984, χάλασαν οι σχέσεις του Hecq με τους συναδέλφους του και τον ιεραρχικό του προϊστάμενο Brusset. Η κατάσταση έδωσε λαβή στην ανταλλαγή σημειωμάτων σε αρκετά προσωπικό τόνο.

Ο Pratley, διευθυντής της γενικής διεύθυνσεως, αφού έλαβε δύο σημειώματα από τον Brusset για την κατάσταση στον εν λόγω τομέα, γνωστοποίησε στις 3 Ιανουαρίου 1986 στον de Hoe, προϊστάμενο της υπηρεσίας « διαχείριση ακινήτων και εξοπλισμός », ότι έπρεπε να θέσει αμέσως τέρμα στην ανταλλαγή σημειω-

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

μάτων. Ο Pratley πρότεινε να απομακρυνθεί ο Hecq από τον τομέα « ακίνητα » και να του ανατεθεί η ευθύνη σε θέματα « θέρμανση και υδραυλικά » ορισμένων νέων κτιρίων της Επιτροπής. Ο de Hoe δέχτηκε την πρόταση αυτή με απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 1986, με την οποία και καθόρισε τα νέα καθήκοντα του Hecq. Ο Pratley, αφού άκουσε τους de Hoe και Hecq, προσδιόρισε με σημείωμα της 5ης Μαρτίου 1986 ποια κτίρια ανατίθενται στην ευθύνη του Hecq. Στις 11 Μαρτίου 1986 έστειλε ο Hecq σημείωμα στον Pratley με το οποίο του ζητούσε να θέσει στη διάθεσή του μια ομάδα τεχνικών επειδή του ήταν αδύνατο να εκτελέσει μόνος του ευσυνειδητή και άσπογη εργασία. Στις 24 Μαρτίου 1986 αποφάσισε ο Pratley να αφαιρέσει ορισμένα κτίρια από την ευθύνη του Hecq για να διευκολύνει το έργο του. Στις 2 Απριλίου 1986 υπέβαλε ο Hecq διοικητική ένσταση κατά των αποφάσεων της 3ης και της 23ης Ιανουαρίου και της 5ης Μαρτίου 1986. Η Επιτροπή απέρριψε την ένσταση στις 30 Οκτωβρίου 1986. Στις 26 Ιανουαρίου άσκησε ο Hecq προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου ζητώντας αφενός μεν την ακύρωση των προαναφερθεισών αποφάσεων, αφετέρου δε την αποκατάστασή του σε όλα τα δικαιώματα που είχε από τον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως πριν από την 1η Φεβρουαρίου 1986. Η υπόθεση αυτή πρωτοκολλήθηκε στην γραμματεία του Δικαστηρίου με τον αριθμό 19/87. Με απόφαση της 23ης Μαρτίου 1988 απέρριψε το Δικαστήριο, τέταρτο τμήμα, την προσφυγή.

Λίγες μέρες μετά την κατάθεση της προσφυγής στην υπόθεση 19/87, ο Hecq πληροφορήθηκε την ύπαρξη σημειώματος του Brusset με ημερομηνία 27 Ιανουαρίου 1987 προς κάποιον Scocci, σύμφωνα με το οποίο αποσύρθηκε από την αρμοδιότητά του ένα από τα πέντε κτίρια για τα οποία ήταν υπεύθυνος, δηλαδή το κτίριο του square Frère Orban. Στις 18 Φεβρουαρίου 1987 κατέθεσε ο Hecq διοικητική ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής, η οποία, άλλωστε, ουδέποτε του κοινοποιήθηκε. Επειδή η Επιτροπή αντέδρασε με καθυστέρηση στη διοικητική αυτή ένσταση (στις 29 Σεπτεμβρίου), άσκησε ο Hecq στις 22

Σεπτεμβρίου 1987 προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου (υπόθεση 280/87). Η προσφυγή αυτή απορρίφθηκε με απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1988.

Εν τω μεταξύ, δηλαδή από τις 6 Φεβρουαρίου μέχρι τις 4 Μαΐου 1987, έλειψε ο Hecq από την υπηρεσία του για λόγους υγείας. Ο Petersen, προϊστάμενος της υπηρεσίας « ακίνητα », ανέθεσε κατά το διάστημα αυτό σε άλλους υπαλλήλους την ευθύνη των κτιρίων που είχε επιτευθεί στον Hecq. Μετά την επιστροφή του τελευταίου από την άδεια ασθενείας του, ο Petersen του ανέθεσε νέο έργο, ήτοι « τη σύνταξη ελέγχου του συγκροτήματος του Onverijse ». Στο σημειώμά του της 22ας Απριλίου 1987 διευκρίνησε ότι ο έλεγχος θα πρέπει να περιλαμβάνει εμπεριστατωμένο απολογισμό του συγκροτήματος κατά τομείς και να προτείνει ενδεχόμενες ενέργειες ανακατατάξεως για την καλύτερη λειτουργικότητα της εγκαταστάσεως. Στις 13 Ιουλίου 1987 υπέβαλε ο Hecq κατά της αποφάσεως αυτής διοικητική ένσταση, η οποία απορρίφθηκε από την Επιτροπή στις 25 Νοεμβρίου 1987. Αντικείμενο της υποθέσεως C 116/88 αποτελούν η απόφαση που κοινοποιήθηκε στις 22 Απριλίου 1987 και η απορριπτική απόφαση της διοικητικής του ενστάσεως.

Στις 22 Ιουλίου 1987 μετέσχε ο Hecq σε συγκέντρωση με, μεταξύ άλλων, το γενικό διευθυντή προσωπικού και διοικήσεως Hay, κατά την οποία συζητήθηκε η ανάγκη της μετακινήσεώς του σε νέα θέση. Ο Hay του πρότεινε με σημείωμα της 29ης Ιουλίου 1987 δύο νέες θέσεις και του γνωστοποίησε την περιγραφή των καθηκόντων που θα έπρεπε ενδεχομένως να εκπληρώσει. Ο Hecq είχε την εκλογή μεταξύ της υπηρεσίας TER στις Βρυξέλλες και του τμήματος IX-E-2 (« ακίνητα και εξοπλισμός ») στο Λουξεμβούργο. Δεδομένου ότι ο Hecq δεν εξέφρασε ποτέ την προτίμησή του μεταξύ των δύο προσφορών, ο Hay του γνωστοποίησε στις 31 Ιουλίου 1987 την απόφασή του να τον τοποθετήσει από την 1η Νοεμβρίου 1987 στη διεύθυνση IX-E της Επιτροπής στο Λουξεμβούργο, σε θέση B 3/2. Ο Hecq υπέβαλε στις 28 Οκτωβρίου 1987 διοικητική ένσταση

κατά της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή όμως απήντησε μόλις στις 27 Μαΐου 1988. Η προσφυγή στην υπόθεση C-149/88 στρέφεται κατά της αποφάσεως της 31ης Ιουλίου 1987 και κατά της σιωπηρής απορρίψεως της διοικητικής ενστάσεως.

2. Διαδικασία

Η προσφυγή του Hecq στην υπόθεση C-116/88 πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 14 Απριλίου 1988. Η προσφυγή στην υπόθεση C-149/88 πρωτοκολλήθηκε στις 25 Μαΐου 1988.

Στην υπόθεση C-116/88, η Επιτροπή δεν κατέθεσε υπόμνημα ανταπαντήσεως εντός της οριζόμενης προθεσμίας. Ισχυρίστηκε ότι επρόκειτο για τυχαίο συμβάν και ζήτησε την παράταση της προθεσμίας κατά πέντε εβδομάδες. Με απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1988 απέρριψε ο πρόεδρος του τέταρτου τμήματος την αίτηση, κρίνοντας ότι τα περιστατικά που επικαλέστηκε η επιτροπή δεν μπορούσαν να αποδείξουν την ύπαρξη τυχαίου συμβάντος όπως αυτό που προβλέπεται από το άρθρο 42 του οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ.

Στην υπόθεση C-116/88 ζήτησε ο Hecq, με αίτηση που κατατέθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Δεκεμβρίου 1988, κατ' εφαρμογή του άρθρου 91 του κανονισμού διαδικασίας, την είτε εκουσία είτε διατασσομένη από το Δικαστήριο κατάθεση δύο εγγράφων από την Επιτροπή. Περαιτέρω ζήτησε τη χορήγηση στους διαδίκους νέας προθεσμίας 30 ημερών για να εκφράσουν εγγράφως την άποψή τους επί του περιεχομένου των δύο προαναφερθέντων εγγράφων. Η Επιτροπή κατέθεσε στις 24 Ιανουαρίου 1989 τα εν λόγω έγγραφα. Το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε στις 13 Μαρτίου 1989 να συνεξετάσει την αίτηση του προσφεύγοντος με την ουσία χωρίς να χορηγήσει νέα προθεσμία για την ανταλλαγή εγγράφων υπομνημάτων.

Το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε με διάταξη της 17ης Απριλίου 1989 να συνεκδικάσει τις δύο υποθέσεις προς διευκόλυνση της διαδικασίας και της εκδόσεως αποφάσεως.

Με αίτηση που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Μαΐου 1989 ζήτησε ο Hecq, κατ' εφαρμογή του άρθρου 91 του κανονισμού διαδικασίας, να διαταχθεί η Επιτροπή να καταθέσει το έγγραφο BS. A(89)D/260. Η Επιτροπή κατέθεσε εκουσίως το έγγραφο, αλλά ζήτησε συγχρόνως να εξαιρεθεί το έγγραφο αυτό από τις συζητήσεις.

Με Διάταξη της 28ης Ιουνίου 1989, εξήρесе το Δικαστήριο το πιο πάνω έγγραφο από τις συζητήσεις.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Κάλесе ωστόσο τους διαδίκους να απαντήσουν εγγράφως σε ένα ερώτημα.

II — Αιτήματα των διαδίκων

Στην υπόθεση C-116/88 ο Hecq, *προσφεύγων*, ζητεί από το Δικαστήριο:

- να ακυρώσει την απόφαση που περιλαμβάνεται στο έγγραφο της 22ας Απριλίου 1987 του προϊσταμένου της υπηρεσίας « ακίνητα » με την οποία αφαιρέθηκε από τον προσφεύγοντα η ευθύνη επί θεμάτων θερμάνσεως και υδραυλικών των κτιρίων της Επιτροπής που βρίσκονται στις Βρυξέλλες·
- να ακυρώσει την απόφαση, με την ίδια ημερομηνία και του ίδιου εκδότη, με την οποία του ανατέθηκε το αποκλειστικό έργο της

- « συντάξεως ελέγχου, κατά τομείς, του συγκροτήματος του Overijse »·
- να ακυρώσει την ρητή απορριπτική απόφαση της διοικητικής του ενστάσεως, η οποία πρωτοκολλήθηκε στις 29 Οκτωβρίου 1987·
 - να κρίνει ότι ο προσφεύγων πρέπει να αποκατασταθεί στο σύνολο των δικαιωμάτων που είχε από τον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως πριν από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις·
 - να κρίνει ότι ο προσφεύγων πρέπει να αποκατασταθεί στο σύνολο των δικαιωμάτων που είχε από τον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως πριν από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις·
 - να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.
- Η Επιτροπή, *καθής*, ζητεί από το Δικαστήριο:
- να κρίνει την προσφυγή αβάσιμη·
 - να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.
- III — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων
1. *Παραδεκτό της προσφυγής στην υπόθεση C-116/88*

Στην υπόθεση C-149/88, ο Hecq, *προσφεύγων*, ζητεί από το Δικαστήριο:

- να ακυρώσει την απόφαση του γενικού διευθυντή προσωπικού και διοικήσεως, η οποία περιλαμβάνεται στο έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1987, με την οποία τοποθετήθηκε στο τμήμα « διοίκηση » της διευθύνσεως « προσωπικό και διοίκηση στο Λουξεμβούργο και γενικές υπηρεσίες » στο Λουξεμβούργο, από την 1η Νοεμβρίου 1987·

Η *Επιτροπή* ισχυρίζεται στο υπόμνημα αντικρούσεώς της ότι η προσφυγή κατέστη άνευ αντικειμένου, διότι η απόφαση έπαυσε να παράγει τα αποτελέσματά της την 1η Νοεμβρίου 1987, ημερομηνία μετακινήσεως του προσφεύγοντος στο Λουξεμβούργο. Κατά συνέπεια, η προσφυγή είναι απαράδεκτη ελλείψει ενεστώτος συμφέροντος. Η Επιτροπή παρατηρεί επικουρικά ότι μια απόφαση, όπως η προκειμένη, που αποσκοπεί στη βελτίωση της οργάνωσης των υπηρεσιών χωρίς να θίγει τα δικαιώματα του υπαλλήλου δεν μπορεί να προξενήσει βλάβη. Για τους λόγους αυτούς θα πρέπει να κριθεί η προσφυγή απαράδεκτη.

Ο *προσφεύγων* ισχυρίζεται ότι, κατά το μέρος που η απόφαση είχε ζημιογόνα έννομα αποτελέσματα, έχει ενεστώσ και βέβαιο έννομο συμφέρον για να διαπιστωθεί από το Δικαστήριο ότι είναι παράνομη. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η απόφαση του προξενούσε βλάβη.

2. Παράβαση των άρθρων 5, παράγραφος 4, και 7, παράγραφος 1, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων

Ο *προσφεύγων* ισχυρίζεται και στις δύο υποθέσεις ότι η Επιτροπή παραβίασε την εγγύηση που περιλαμβάνεται στον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως, σύμφωνα με την οποία η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ενεργεί μόνο προς το συμφέρον της υπηρεσίας όταν τοποθετεί έναν υπάλληλο σε θέση της κατηγορίας του και αντίστοιχη προς το βαθμό του. Εν πάσει περιπτώσει, η σύνταξη ελέγχου του συγκροτήματος του Overijse δεν ανταποκρίνεται στην πρότυπη θέση του βοηθού B 3/B 2. Αφενός μεν το μέρος του ελέγχου που αφορά την θέρμανση και τα υδραυλικά περιέχει καθήκοντα σαφώς κατώτερα από εκείνα που μπορούν να απαιτηθούν από ένα βοηθό B 3/B 2. Αφετέρου δε για τους λοιπούς τομείς ο προσφεύγων δεν είχε καμιά αρμοδιότητα, πείρα ή ειδική εκπαίδευση, έτσι ώστε τα καθήκοντα αυτά να βαίνουν σαφώς πέραν αυτού που μπορεί να απαιτηθεί από ένα βοηθό B 3/B 2.

Τα νέα καθήκοντα του προσφεύγοντος στο Λουξεμβούργο είναι σαφώς κατώτερα από εκείνα που αντιστοιχούν στο βαθμό του και στη θέση του: αντί να είναι υπεύθυνος για ένα τομέα μιας διοικητικής μονάδας, όπως στις Βρυξέλλες, εργάζεται ήδη αυτός ο ίδιος υπό τις διαταγές ενός υπευθύνου του τομέα τέτοιας μονάδας· τα καθήκοντά του είναι πολύ περιορισμένα διότι όλα τα συνεργεία ήταν ήδη πλήρη πριν από την άφιξή του. Το περιστατικό αυτό είναι ικανό να καταδείξει σαφώς ότι η νέα τοποθέτηση του προσφεύγοντος δεν έγινε προς το συμφέρον της υπηρεσίας.

Όσον αφορά το συγκρότημα του Overijse, η *Επιτροπή* υπενθυμίζει ότι τα θεσμικά όργανα έχουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως κατά την οργάνωση των υπηρεσιών τους. Μοναδική προϋπόθεση είναι ότι η τοποθέτηση του προσωπικού πρέπει να γίνεται προς το συμφέρον της υπηρεσίας και με τήρηση της ισοτιμίας των θέσεων. Έτσι, τα καθήκοντα του τεχνικού βοηθού του βαθμού B 2 ή B 3 περιγράφονται ως εξής σε μια απόφαση της Επιτροπής περί περιγραφής των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων:

« Βοηθός-υπάλληλος εφαρμογής:

— υπεύθυνος τομέα διοικητικής μονάδας·

— επιφορτισμένος με την εκτέλεση διοικητικών ενεργειών που περιλαμβάνουν ενδεχομένως την ερμηνεία κανονισμών και γενικών οδηγιών·

— επιφορτισμένος να εκτελεί εντός του πλαισίου γενικών οδηγιών δυσχερή και πολυσύνθετα έργα. »

Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα έργα που ανατέθηκαν στον προσφεύγοντα στο συγκρότημα του Overijse αντιστοιχούν από τη φύση τους, τη σπουδαιότητα και την πληρότητά τους σ' αυτή την περιγραφή. Επιπλέον, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η απόφαση πρέπει να τοποθετηθεί μέσα στα συμφραζόμενά της. Αφενός μεν η ανεπάρκεια της αποδόσεως του προσφεύγοντος και οι μακρές απουσίες του λόγω ασθένειας δημιούργησαν προβλήματα όσον αφορά τον έλεγχο και τον συντονισμό των έργων σε θέματα θερμάνσεως και υδραυλικών των ακινήτων που του είχαν ανατεθεί. Αφετέρου δε είναι αναγκαίο να αρχίσει η ανανέωση του κέντρου του Overijse. Λαμβανομένης υπόψη της χειροτερεύσεως της ατμόσφαιρας εργασίας γύρω από τον Hecq, η απόφαση της τοποθετήσεώς του στο Overijse είναι επομένως απο-

λώς αιτιολογημένη από άποψη συμφέροντος της υπηρεσίας.

του προσφεύγοντος σε νέα θέση έγινε προς το συμφέρον της υπηρεσίας και αφού τηρήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 5 και 7 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως

Όσον αφορά την τοποθέτηση του προσφεύγοντος στο Λουξεμβούργο, η Επιτροπή εξηγεί καταρχάς ότι ο προσφεύγων δεν συμμορφώθηκε ποτέ στην εντολή συντάξεως ελέγχου του συμπλέγματος του Overijse. Το κλίμα εργασίας παρέμεινε επιβλαβές τόσο όσον αφορά την καλή λειτουργία της υπηρεσίας, όσο και για τα ατομικά συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων. Ήταν αναγκαίο να ανευρεθούν για τον προσφεύγοντα, μέσα σε ένα άλλο περιβάλλον, όροι εργασίας ευνοϊκοί για την κανονική εξέλιξη της σταδιοδρομίας του· αυτή η σκέψη οδήγησε τον γενικό διευθυντή προσωπικού να μετακινήσει εκ νέου τον προσφεύγοντα σε άλλη θέση. Εφόσον δεν εξέφρασε ο προσφεύγων την προτίμησή του μεταξύ των δύο θέσεων που του προτάθηκαν, ο διευθυντής τον τοποθέτησε στο Λουξεμβούργο όπου τα καθήκοντα που έπρεπε να εκπληρωθούν ανταποκρίνονταν καλύτερα στα προσόντα και την επαγγελματική πείρα του προσφεύγοντος. Ειδικότερα, τα καθήκοντα αυτά συνίσταντο στην επιτήρηση των τεχνικών εγκαταστάσεων του ακινήτου Κύβου, που προορίζεται να φιλοξενήσει τις υπηρεσίες της διευθύνσεως « έλεγχος της ασφάλειας του Euratom ». Η διευθυνση αυτή περιλαμβάνει πολυάριθμα εργαστήρια και διαθέτει εξειδικευμένους εξοπλισμούς. Η επιτήρηση αυτών των εξοπλισμών περιλαμβάνει δυσχερή καθήκοντα και αρκετά σημαντικές ευθύνες. Εξάλλου, ο προσφεύγων θα ήταν υπεύθυνος για τη λειτουργία και τη συντήρηση των τεχνικών εγκαταστάσεων του παιδικού κέντρου πολλών χρήσεων και θα είχε ως καθήκον να μετέχει στην προετοιμασία του σχεδίου της συγγραφής των τεχνικών υποχρεώσεων για τη διενέργεια διαγωνισμού για την ανανέωση των συμβάσεων συντηρήσεως των συσκευών ανυψώσεως του κτιρίου Jean Monnet. Όσον αφορά το τελευταίο σχέδιο, ο προσφεύγων παρέσχε αξιόλογη βοήθεια, αλλά οι πολλές απουσίες του δεν επέτρεψαν να κριθεί κατά πόσον ανταποκρίνονται τα καθήκοντα που του ανατέθηκαν στις ικανότητές του. Κατά την άποψη της Επιτροπής, από όλες αυτές τις σκέψεις προκύπτει ότι η μετακίνησή

Όσον αφορά τις προταθείσες θέσεις, ο *προσφεύγων* παρατηρεί ότι η εκλογή δεν ήταν πραγματική και ότι επομένως η μετακίνησή του στο Λουξεμβούργο ήταν εξαναγκασμένη.

3. *Παράβαση του άρθρου 25 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων*

Στην υπόθεση C-116/88 ο *προσφεύγων* ισχυρίζεται ότι η απόφαση που περιλαμβάνεται στο έγγραφο της 22ας Απριλίου 1987 δεν είναι αιτιολογημένη, ενώ η ρητή απόρριψη της διοικητικής του ενστάσεως στηρίζεται σε πεπλανημένη αιτιολογία. Ο προσφεύγων θεωρεί ότι η απόφαση τοποθετήσεώς του στο Overijse του προξένησε βλάβη και ότι επομένως η απόφαση αυτή έπρεπε να ήταν αιτιολογημένη δυνάμει του άρθρου 25 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

Η *Επιτροπή* απαντά ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ένα μέτρο εσωτερικής οργανώσεως, όπως το προκείμενο, δεν είναι ικανό να θίξει την υπηρεσιακή κατάσταση των ενδιαφερομένων ή την τήρηση της αρχής της αντιστοιχίας μεταξύ βαθμού και θέσεως και ότι επομένως δεν υπάρχει υποχρέωση αιτιολογήσεώς της. Περαιτέρω, ακόμη και αν η προσβαλλομένη απόφαση μπορούσε να θίξει τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, αυτός γνώριζε το πλαίσιο μέσα στο οποίο ελήφθη η απόφαση και κατά συνέπεια αντιλαμβανόταν τη σημασία της. Υπό τις περιστάσεις αυτές δεν χρειαζόταν πιο ρητή αιτιολογία.

Η Επιτροπή εξηγεί σχετικά ότι ο προσφεύγων δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η έλλειψη αποδόσεώς του, η οποία επιτάχθηκε από τις μακρές απουσίες του λόγω υγείας, υποχρέωσε τη διοίκηση να λάβει νέα μέτρα εσωτερικής οργάνωσης. Οι εσωτερικοί αυτοί λόγοι απορρέουν

εξάλλου από την απόρριψη της διοικητικής ενστάσεως του προσφεύγοντος. Τέλος, η Επιτροπή αναφέρεται στη χειροτέρευση του κλίματος εργασίας γύρω από τον προσφεύγοντα.

Ο *προσφεύγων* ισχυρίζεται στο υπόμνημα απαντήσεώς του ότι μια μακρά απουσία για λόγους υγείας δεν μπορεί να αποτελέσει νόμιμο λόγο για τη μετακίνηση σε άλλη θέση ενός υπαλλήλου μετά την επιστροφή του στην υπηρεσία.

Όσον αφορά τη χειροτέρευση του κλίματος εργασίας, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι το Δικαστήριο, στην υπόθεση 19/87, έκρινε ότι δεν ήταν ο προσφεύγων αυτός που έδωσε λαβή στη χειροτέρευση του κλίματος εργασίας στην εν λόγω υπηρεσία. Επομένως, αιτιολογία στηριζόμενη στη χειροτέρευση του κλίματος εργασίας θα ήταν απολύτως πεπλανημένη.

Περαιτέρω, ο προσφεύγων αμφισβητεί την ανεπάρκεια της αποδόσεώς του. Κατά την άποψή του, δεν υφίσταται κανένα σοβαρό στοιχείο αυτής της αιτιάσεως, αντιθέτως δε, δεν του επισημάνθηκε ποτέ καμία έλλειψη αποδόσεως.

Τέλος, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η απόφαση δεν μπορεί να ελήφθη βάσει λόγων στηριζομένων στο συμφέρον της υπηρεσίας. Από τα δύο μάλιστα έγγραφα που κατατέθηκαν από την Επιτροπή στις 24 Ιανουρίου 1989 προκύπτει ότι οι αληθινοί λόγοι είναι παράνομοι: πρόκειται στην πραγματικότητα για συγκεκαλυμμένη πειθαρχική κύρωση.

Η *Επιτροπή* παρατηρεί ότι δεν αντιλαμβάνεται πώς τα δύο έγγραφα αποδεικνύουν τους « αληθινούς παράνομους λόγους ». Το πρώτο επίμαχο σημείωμα απλώς επιβεβαίωνε τον εκπεσμό του κλίματος εργασίας εντός της υπηρεσίας « ακίνητα » του Petersen. Το δεύτερο σημείωμα αφορά ορισμένα μέτρα που ελήφθησαν ή προτάθησαν από τον Petersen και υπάγονται στην άσκηση της εξουσίας του.

Στην υπόθεση C-149/88, η συζήτηση επί της αιτιολογίας των προσβαλλομένων πράξεων ακολουθεί την ίδια γραμμή.

Ο *προσφεύγων* ισχυρίζεται ότι η απόφαση της μετακινήσεώς του στο Λουξεμβούργο έπρεπε να είναι αιτιολογημένη διότι αποτελεί πράξη βλαπτική.

Η *Επιτροπή* απαντά ότι η απόφαση δεν θίγει την υπηρεσιακή κατάσταση του προσφεύγοντος ούτε την τήρηση της αρχής της αντιστοιχίας μεταξύ βαθμού και θέσεως. Ο δευτερεύων χαρακτήρας των μειονεκτημάτων που τυχόν υπέστη δεν συνεπάγονται ότι η απόφαση θα έπρεπε να είναι αιτιολογημένη. Επιπλέον, ο προσφεύγων γνώριζε καλά τα στοιχεία που οδήγησαν την διοίκηση στην απόφασή της, της οποίας προηγήθηκαν συζητήσεις με το γενικό διευθυντή προσωπικού και διοικήσεως Hay. Στη συνάντηση της 22ας Ιουλίου 1987 ο Hay εξήγησε στον προσφεύγοντα ότι η νέα τοποθέτησή του ήταν αναγκαία εντός του πλαισίου της γενικής πολιτικής μετακινήσεων, για την εσωτερική γαλήνη της οικείας υπηρεσίας και προς το συμφέρον του ίδιου του προσφεύγοντος.

Ο *προσφεύγων* ισχυρίζεται στο υπόμνημά του απαντήσεως ότι η απόφαση του προξενεί βλάβη όχι μόνο διότι δεν τηρήθηκε η αρχή της αντιστοιχίας μεταξύ βαθμού και θέσεως, αλλά επίσης και διότι η οικογένειά του βρίσκεται έτσι μοιρασμένη μεταξύ Λουξεμβούργου και Βρυξελλών. Επιπλέον, δεν μπορεί να συνεχίσει τις συνδικαλιστικές του δραστηριότητες.

Εξάλλου, ο προσφεύγων παρατηρεί ότι η γαλήνη μέσα στην υπηρεσία δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα για τη μετακίνησή του: δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει καινούργιες διαφορές και νέα προβλήματα στην υπηρεσία του. Άλλωστε, ο προσφεύγων δεν είναι υπεύθυνος για τη χειρο-

τέρευση του κλίματος εργασίας κατά το παρελθόν.

Η *Επιτροπή* παρατηρεί εις απάντηση των πιο πάνω εκτεθέντων ότι μια απλή βλάβη της προσωπικής ή οικογενειακής καταστάσεως του υπαλλήλου δεν μπορεί να μεταβάλει την τοποθέτηση σε νέα θέση σε πράξη βλαπτική. Άλλωστε, μπορεί ο προσφεύγων να συνεχίσει τις συνδικαλιστικές του δραστηριότητες στο νέο τόπο τοποθετήσεώς του. Η Επιτροπή προσθέτει ότι οι διχόνοιες που υπήρχαν εντός της υπηρεσίας « ακίνητα » πριν από το Νοέμβριο του 1987 εξαφανίστηκαν μετά τη μετάθεση του προσφεύγοντος.

4. *Παράβαση της γενικής αρχής της χρηστής διοικήσεως και του καθήκοντος αρωγής*

Ο *προσφεύγων* παραπονείται και στις δυο υποθέσεις για το ότι η επιτροπή εξέδωσε τις αποφάσεις χωρίς να λάβει υπόψη της το συμφέρον του. Στην υπόθεση C-116/88 προσθέτει ότι η απόφαση ελήφθη χωρίς να του επιτραπεί να καταστήσει προηγουμένως γνωστή την άποψή του.

Ο *προσφεύγων* αμφισβητεί, στο πλαίσιο αυτού του λόγου ακυρώσεως, ορισμένα έγγραφα που αναφέρονται στα γεγονότα που συνέβησαν μεταξύ Οκτωβρίου 1984 και Οκτωβρίου 1986. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι ο Brusset ήταν υπεύθυνος για τη χειροτέρευση του κλίματος εργασίας στον τομέα « ακίνητα », θύμα του οποίου υπήρξε ο *προσφεύγων*. Κατόπιν ορισμένων ανωμαλιών ασκήθηκε στις 23 Οκτωβρίου 1986 πειθαρχική δίωξη κατά του *προσφεύγοντος*, όχι όμως και κατά άλλων προσώπων που είχαν αναμιχθεί σ' αυτές τις ανωμαλίες, όπως ο Brusset. Ο *προσφεύγων* θεωρεί ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή έπρεπε να προβεί αμέσως σε ανακρίσεις για τις ευθύνες εντός της υπηρεσίας, να μην αφήσει την κατάσταση να χειροτερέψει και

όχι να υποδείξει κακώς τον προσφεύγοντα ως υπεύθυνο. Από αυτά προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν έλαβε ποτέ υπόψη της όλα τα αποφασιστικά στοιχεία και ότι προδήλως παρέλειψε να ασκήσει το καθήκον της αρωγής.

Η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι προέβη πάντοτε σε πλήρη εκτίμηση όλων των αποφασιστικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν την προσωπική κατάσταση του προσφεύγοντος, πριν του αναθέσει νέα καθήκοντα.

Όσον αφορά τα στοιχεία που κατέληξαν, κατά τον προσφεύγοντα, στη χειροτέρευση του κλίματος εργασίας και τις κατηγορίες που διατύπωσε ιδίως κατά του Brusset, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το μόνο πράγμα που πρέπει να ληφθεί υπόψη από τη συζήτηση αυτή είναι ακριβώς ότι οι κατηγορίες για ανωμαλίες που διατυπώθηκαν κατά ορισμένων υπαλλήλων είχαν επιβλαβείς συνέπειες για τις συνθήκες εργασίας. Μετά την αποχώρηση του προσφεύγοντος από το Λουξεμβούργο βελτιώθηκε η ατμόσφαιρα. Όσον αφορά τον Brusset, ο οποίος άλλωστε μετατέθηκε εντός του πλαισίου της πολιτικής μετακινήσεων του προσωπικού, η έρευνα απέδειξε ότι οι κατηγορίες που διατυπώθηκαν εναντίον του από τον προσφεύγοντα ήταν αβάσιμες.

Τέλος, εις απάντηση του παραπόνου του προσφεύγοντος στην υπόθεση C-116/88, σύμφωνα με το οποίο δεν εκλήθη να εκφέρει τις απόψεις του, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η διοίκηση δεν είναι υποχρεωμένη να ζητεί την προσωπική γνώμη των υπαλλήλων για τα μέτρα αναδιοργανώσεως που σκέπτεται να λάβει έναντι αυτών.

5. *Συγκεκριμενισμένη πειθαρχική κύρωση*

Ο *προσφεύγων* ισχυρίζεται στην υπόθεση C-149/88 ότι η μετακίνησή του στο Λουξεμβούργο πρέπει να θεωρηθεί συγκεκριμε-

λυμένη πειθαρχική κύρωση, μολονότι η πειθαρχική διαδικασία που ασκήθηκε εναντίον του κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι κατηγορίες ήταν αβάσιμες. Ο κολαστήριος χαρακτήρας της μετακινήσεώς του προκύπτει ιδίως από το εμπιστευτικό υπηρεσιακό σημείωμα του Petersen, του Φεβρουαρίου 1987, και από τη σύμπτωση μεταξύ της αποφάσεως να τεθεί τέρμα στη πειθαρχική διαδικασία και της αποφάσεως μετακινήσεως του προσφεύγοντος στο Λουξεμβούργο.

Η *Επιτροπή* θεωρεί ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο ικανό να γίνει πιστευτό ότι υπάρχει κάποιος δεσμός μεταξύ της πειθαρχικής διαδικασίας και της μετακινήσεώς του.

Εξάλλου, τα καθήκοντα του προσφεύγοντος δεν περιορίστηκαν· δεν πρόκειται επομένως καθόλου για συγκεκαλυμμένο υποβιβασμό.

6. Προσβολή του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι και των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων

Ο προσφεύγων, που εξελέγη μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της Συνδικαλιστικής Ενώσεως το Μάιο του 1987, ισχυρίζεται ότι, λόγω της μετακινήσεώς του στο Λουξεμβούργο, δεν μπορεί να ασκήσει πια σωστά τη συνδικαλιστική του αποστολή. Έτσι, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 24 α του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και το άρθρο 13 της συμφωνίας της 20ής Σεπτεμβρίου 1974, περί των σχέσεων μεταξύ της Επιτροπής και των συνδικαλιστικών ή επαγγελματικών οργανώσεων.

Η *Επιτροπή* δεν αντιλαμβάνεται πώς μπορεί η μετακίνηση στο Λουξεμβούργο να προσβάλει το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι του προσφεύγοντος. Εξάλλου, ισχυρίζεται ότι η προαναφερθείσα συμφωνία δεν γεννά κανένα άμεσο δικαίωμα. Τέλος, παρατηρεί ότι η Συνδικαλιστική Ένωση δεν παρενέβη ποτέ στις αρμόδιες αρχές για να αμφισβητήσει τη νομιμότητα του μέτρου τοποθετήσεως στο Λουξεμβούργο. Αντιθέτως, ο πρόεδρος και ο γενικός γραμματέας της Συνδικαλιστικής Ενώσεως εκφράστηκαν με έγγραφο της 30ής Ιουλίου 1987 υπέρ του εν λόγω μέτρου.

7. Δικαστικά έξοδα

Η Επιτροπή ισχυρίζεται στο υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση C-116/88 ότι η προσφυγή με την οποία ζητείται η ακύρωση αποφάσεως η οποία έπαυσε από την 1η Νοεμβρίου 1987 να παράγει τα αποτελέσματά της είναι αλυσιτελής διότι τυχόν ακύρωση δεν μπορεί να ωφελήσει τον προσφεύγοντα. Κατόπιν αυτού, ζητεί να καταδικαστεί ο προσφεύγων σ'όλα τα δικαστικά έξοδα κατ' εφαρμογή του άρθρου 69, παράγραφος 3, του κανονισμού διαδικασίας.

Ο *προσφεύγων* θεωρεί ότι το αίτημα αυτό δεν είναι καθόλου βάσιμο, δεδομένου ότι η προσφυγή του δεν είναι ούτε παρελκυστική ούτε προπετής και ακόβουλη.

T. Koormans
εισηγητής δικαστής